

Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктілікті тану туралы конвенцияны бекіту туралы

Қазақстан Республикасының заңы 1997 жылғы 13 желтоқсандағы № 202

1997 жылғы 11 сәуірде Лиссабонда қол қойылған Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктілікті тану туралы конвенция бекітілсін.

Қазақстан Республикасының Президенті
Қосымша

Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктілікті тану туралы конвенциясы
(Мәтін ресми емес)

Аталған Конвенция Тараптары,

Білім алу адам құқықтарының бірі болып табылады. Жоғары білім білімді кеңейту мен дамытудың негізі факторы ретінде қызмет етеді. Бұл ретте, жоғары білім әр адам үшін де, қоғам үшін де аса құнды мәдени және ғылыми игілік болып,

Жоғары білім халықтар мен елдер арасындағы өзара сенімді құруға және бейбітшілік, түсіністік пен шыдамдылықты нығайтуда ерекше орын алатынын ескере отырып,

Еуропалық аймақтағы білім беру жүйелерінің үлкен әртүрлілігі оның мәдени, әлеуметтік, саяси, философиялық, діни және экономикалық әртүрлілігінің көрінісі екенін көрсетеді. Бұл толығымен құрметтелуі керек ерекше құндылығын ескере отырып,

Әрбір мемлекеттің резиденттері мен әрбір Тараптың оқу орындары студенттерінің басқа мемлекеттердің білім беру ресурстарына қол жеткізуін жеңілдету арқылы, дәлірек айтқанда, олардың күш-жігерін жеңілдету арқылы аймақтың барлық тұрғындарына осы әртүрлілік көзінен толық пайдалануға мүмкіндік беруді қалай отырып, осы басқа Тараптардың жоғары оқу орындарында оқуын жалғастыру немесе оқу мерзімін аяқтау,

Еуропалық аймақтағы кез келген басқа елде алынған оқуды, сертификаттарды, дипломдарды және дәрежелерді тану Тараптар арасындағы академиялық ұтқырлықты ілгерілетуге бағытталған маңызды шара екенін ескере отырып,

Оқу орындарының дербестігі қағидасына үлкен мән бере отырып және осы принципті сақтау және қорғау қажеттілігін сезіне отырып,

Біліктілікті әділ тану білім алу құқығының негізгі элементі, сонымен қатар қоғам міндеті ретінде болуына сеніммен қарау,

Еуропада академиялық тануға қатысты Еуропа Кеңесі мен ЮНЕСКО-ның төмендегі конвенцияларын ескере отырып:

Университеттерге қол жеткізуге әкелетін дипломдар баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1953 ж., ETS 15) және оның Хаттамасы (1964 ж., ETS 49);

Университеттік білім беру кезеңдерінің баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1956 ж., ETS 21);

Университеттік біліктіліктерді академиялық тану туралы Еуропалық конвенциясы (1959 ж., ETS 32);

Еуропа аймағындағы мемлекеттердің оқу курстары, жоғары білім туралы дипломдары мен ғылыми дәрежелерін тану туралы конвенциясы (1979 ж.)

Университеттік білім беру кезеңдерінің жалпы баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1990 ж., ETS 138);

Жерорта теңізі бассейнінің араб және еуропалық мемлекеттерінің оқу курстары, жоғары білім туралы дипломдары мен ғылыми дәрежелерін тану туралы Халықаралық конвенциясы (1976 ж.), ЮНЕСКО шеңберінде қабылданған және ішінара Еуропадағы академиялық тануға қатысты ескере отырып,

Осы Конвенция ЮНЕСКО-ның әлемнің басқа аймақтарына қатысты конвенциялары мен халықаралық ұсынымдары контекстінде де қарастырылуы тиіс екенін және осы аймақтар арасындағы ақпарат алмасуды жақсарту қажеттілігін еске сала отырып,

Жоғарыда аталған конвенциялар қабылданғаннан бері ұлттық жоғары білім беру жүйелерінің ішінде және арасында әртараптандырудың айтарлықтай өсуіне әкелген Еуропалық аймақтағы жоғары білім берудегі кең өзгерістерді және заңнама мен тәжірибені осыған сәйкес келтіру қажеттілігін біле отырып,

Еуропалық аймақта танудың практикалық мәселелеріне бірлескен шешімдер табу қажеттілігін сезіне отырып,

Қазіргі танудың тәжірибесін жетілдіру және оның Еуропалық аймақтағы жоғары білімнің қазіргі жағдайына неғұрлым түсінікті және жақсырақ бейімделуін қамтамасыз ету қажеттілігін сезіне отырып,

Еуропа Кеңесі мен ЮНЕСКО-ның бірлескен қамқорлығымен әзірленген және қабылданған және Еуропалық аймақта тану тәжірибесін одан әрі дамыту үшін негіздерді айқындайтын Конвенцияның оң мәніне сенімді бола отырып,

Осы Конвенцияның қағидаттары мен ережелерін іске асырудың тұрақты тетіктерін құрудың маңыздылығын сезіне отырып, төмендегідей келісімге келді:

I Бөлім. Анықтамалар

I бап

Осы Конвенцияның мақсаттары үшін келесі терминдердің төмендегі мағыналары келтіріледі:

«Қолжетімділік (жоғары білім алу үшін)» - тиісті біліктілігі бар адамдардың өз кандидатурасын беру және жоғары оқу орнына түсу үшін қарастырылу құқығы бар тұлға.

«Қабылдау» (оқу орындарына және жоғары білім беру бағдарламаларына) - тиісті біліктілігі бар үміткерлерге белгілі бір оқу орнында және/немесе жоғары білім беру бағдарламасында жоғары білімді жалғастыруға мүмкіндік беретін әрекет немесе жүйе.

«Бағалау» (жоғары оқу орындары мен бағдарламаларды) - берілген жоғары оқу орнында немесе берілген жоғары білім бағдарламасы бойынша білім сапасын анықтау.

«Бағалау» (жеке біліктілікті) - жазбаша пікірі немесе құзыретті органның жеке шетелдік біліктілігінің бағасы.

«Тану мәселелері бойынша өкілетті орган» - шетелдік біліктілікті тану туралы міндетті шешімдерді қабылдайтын ресми уәкілетті орган.

«Жоғары білім» - Тараптың тиісті органдары оның жоғары білім беру жүйесін құрайтыны деп таныған оқу курстарының барлық түрлері немесе оқу курстары топтары, сондай-ақ орта білімнен кейінгі деңгейде мамандарды немесе зерттеушілерді даярлау.

«Жоғары оқу орны» - жоғары білім беретін және Тараптардың құзыретті органы оның жоғары білім беру жүйесін құрайтыны деп таныған оқу орны.

«Жоғары білім беру бағдарламасы» - Тараптың құзыретті органы оның жоғары білім беру жүйесінің бөлігі ретінде таныған және оны аяқтағаннан кейін студент жоғары білім біліктілігін алатын оқу курсы.

«Оқу кезеңі» - бағаланған және құжатталған және оқу бағдарламасы болмаса да, білім мен дағдыларды айтарлықтай меңгеруді қамтамасыз ететін жоғары білім беру бағдарламасының кез келген құрамдас бөлігі.

«Біліктілік»:

А. «Жоғары білім біліктілігі» - кез келген дәреже, диплом немесе жоғары білім бағдарламасын сәтті аяқтағанын куәландыратын уәкілетті орган берген кез-келген құжат.

В. «Жоғары білім алуға мүмкіндік беретін біліктілік» - оқу бағдарламасын сәтті аяқтағанын куәландыратын және оның иесіне жоғары оқу орнына түсу үшін қарастырылу құқығын беретін уәкілетті орган берген кез келген диплом немесе куәлік (қолжетімділік анықтамасын қарау)

«Тану» - оның иесінің білім беру және/немесе кәсіптік қызметке қол жеткізуі үшін шетелдік білім беру біліктілігінің маңыздылығын құзыретті органның ресми растауы.

А. «Жалпы талаптар» - жоғары білімге немесе оның белгілі бір деңгейіне қол жеткізу үшін немесе белгілі бір деңгейде жоғары білім біліктілігін алу үшін барлық жағдайда орындалуы қажет шарттар.

В. «Арнайы талаптар» - белгілі бір жоғары білім беру бағдарламасына түсуді қамтамасыз ету немесе белгілі бір оқу саласында белгілі бір жоғары білім біліктілігін алу үшін жалпы талаптарға қосымша орындалуы тиіс шарттар.

II Бөлім. МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТІ

1. Тараптың орталық органдары тану мәселелері бойынша шешім қабылдауға құзыретті болған жағдайда, бұл Тарап осы Конвенцияның ережелерімен тікелей байланысты болады және оның ережелерінің өз аумағында орындалуын қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды.

Тараптың құрамдас бөліктерінің тану мәселелері бойынша шешімдер қабылдау құзыреті болған жағдайда, бұл Тарап қол қою кезінде немесе өзінің ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы грамотасын сақтауға тапсыру кезінде немесе одан кейінгі кез келген уақытта депозитарийлердің бірі оның конституциялық құрылымы туралы қысқаша мәлімдемесі. Мұндай жағдайларда Тараптардың осылай тағайындалған құрамдас бөліктерінің құзыретті органдары өз аумағында осы Конвенцияның ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды.

2. Жеке жоғары оқу орындарының немесе басқа органдардың тану мәселелері бойынша шешім қабылдауға өкілеттігі болған жағдайда, әрбір Тарап өзінің конституциялық құрылымына немесе құрылымына сәйкес осы Конвенцияның мәтінін осындай мекемелер мен органдарға жібереді және осы Конвенцияның мәтінін тану үшін барлық мүмкін шараларды қабылдап, оның ережелерін қолайлы қарастыруға және олардың қолданылуына ықпал етеді.

3. Осы баптың 1 және 2-тармақтарының ережелері Тараптардың осы Конвенцияның келесі баптарына сәйкес қабылдайтын міндеттемелеріне *mutatis mutandis* қолданылады.

Бап II.2

Қол қою немесе ратификациялық грамоталарды сақтауға тапсыру кезінде, құжатты қабылдау, мақұлдау немесе біріктіру немесе әр мемлекеттік, **Святейший Престол** немесе Еуропалық қауымдастық тану мәселелері бойынша түрлі шешімдерді қабылдауға құзыретті органдардың аталған Конвенция депозитарийлердің біріне хабарлайды.

Бап II.3

Осы Конвенциядағы ешнәрсе осы Конвенцияның қатысушысы болуы немесе қатысушысы болуы мүмкін қолданыстағы немесе болашақ шартта қамтылған немесе одан туындайтын Тараптардың бірінде берілген біліктіліктерді тануға қатысты бұдан да қолайлы ережелерден бас тартады деп есептелмейді.

III Бөлім. БІЛІКТІЛІКТІ БАҒАЛАУҒА ҚАТЫСТЫ НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕР

Бап III.1

1. Тараптардың бірінде берілген біліктілік иелерінің тиісті органға сұрау салуы бойынша осы біліктіліктерді бағалауға тиісті рұқсаты болады.

2. Тану сұралатын біліктіліктің маңыздылығына қатысы жоқ кез келген басқа жағдайларға байланысты негіздер бойынша жынысы, нәсілі, түсі, мүгедектігі, тілі, діні, саяси немесе басқа көзқарасы, ұлттық, этникалық немесе әлеуметтік шығу тегі, ұлттық азшылыққа мүшелік, мүліктік, мүліктік немесе басқа да жағдай сияқты кез келген негіздер бойынша кемсітуге жол берілмейді. Осы құқықты жүзеге асыру үшін әрбір Тарап біліктілікті тану туралы өтінішті тек алынған білім мен дағдылар негізінде қарау кезінде тиісті шаралардың қабылдануын қамтамасыз етеді.

Бап III.2

Әр Тарап біліктілікті тану және бағалау кезінде қолданылатын рәсімдер мен критерийлер ашықтығын, жүйелілігін және сенімділігін қамтамасыз етеді.

БАП III.3

1. Тану туралы шешімдер тану сұралатын біліктіліктер туралы тиісті ақпарат негізінде қабылданады.

2. Тиісті ақпаратты ұсыну міндеті бірінші кезекте мұндай ақпараттың тұтастығын қамтамасыз ететін өтініш берушіге жүктеледі.

3. Өтініш берушінің міндетіне қарамастан, тиісті біліктілікті берген білім беру ұйымдары өтініш берушінің өтініші бойынша және ақылға қонымды шектерде біліктілік иесіне, талап етілген елдің оқу орнына немесе уәкілетті органдарға барлық тиісті ақпаратты беруге міндетті.

4. Тараптар өздерінің білім беру жүйесін құрайтын барлық оқу орындарын тапсырма береді және тиісінше, жоғарыда аталған оқу орындарында алынған біліктілікті бағалау мақсатында ақпаратқа қатысты барлық негізделген сұрауларды орындауға ынталандырады.

5. Өтінімнің тиісті талаптарға сәйкес келмейтінін дәлелдеу жауапкершілігі бағалауды жүргізген органға жүктеледі.

БАП III.4

Біліктілікті тануға жәрдемдесу үшін әрбір Тарап өзінің білім беру жүйесі туралы тиісті және анық ақпараттың берілуін қамтамасыз етеді.

БАП III.5

Тану туралы шешімдер өкілетті органдармен алдын ала келісілген және сұрау салу бойынша барлық қажетті ақпарат берілген уақыттан бастап есептелген қисынды мерзімде қабылданады. Танудан бас тартылған жағдайда, бас тартудың себептері түсіндіріледі және өтініш берушінің тануды кейінгі кезеңде алу үшін жасай алатын ықтимал шаралары туралы ақпарат беріледі. Егер танудан бас тартылса немесе шешім қабылданбаса, өтініш беруші қисынды мерзімде шешімге шағым жасай алады.

Бөлім IV. ЖОҒАРЫ БІЛІМ АЛУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН БІЛІКТІЛІКТІ ТАНУ

Бап IV.1

Әр Тарап өзінің жоғары білім беру жүйесін құрайтын бағдарламаларға қолжетімділік мақсатында осы Тараптардағы жоғары білімге қол жеткізуге арналған жалпы талаптарға сәйкес келетін басқа Тараптар берген біліктіліктерді,

егер жоғары оқу орындарына қойылатын жалпы талаптар арасында елеулі айырмашылықтар көрсетілмеген жағдайда таниды.

Бап IV.2

Балама түрде, Тараптың басқа Тараптардың бірінде берілген біліктілік иесіне осы біліктіліктің бағасын иеленушінің өтініші бойынша алу мүмкіндігін беруі жеткілікті және VI.1-баптың ережелері мұндай жағдайға *mutatis mutandis* қолданылады.

Бап IV.3

Егер біліктілік алған Тарапта тек жоғары оқу орындарына немесе белгілі бір түрдегі жоғары білім беру бағдарламаларына мүмкіндік болған жағдайда, екінші Тарап мұндай біліктіліктер иелеріне өзін құрайтын жоғары оқу орындарындағы ұқсас бағдарламаларға рұқсат береді. Жоғары білім беру жүйесі, егер біліктілік алынған Тараптағы және осы біліктілікті тану сұралатын Тараптағы қолжетімділікке қойылатын талаптар арасында елеулі айырмашылықтар көрсетілмеген жағдайда.

Бап IV.4

Арнайы жоғары білім беру бағдарламаларына қабылдау жалпы талаптарға қосымша қол жеткізуге арналған арнайы талаптардың орындалуына байланысты болған жағдайда, тиісті Тараптың билік органдары басқа Тараптарда алған біліктілік иелеріне бірдей қосымша талаптарды белгілей алады немесе олардың үміткерлердің сәйкестігін немесе басқа Тараптарда алынған біліктілік талаптарға баламалығы сәйкестігін бағалай алады.

Бап IV.5

Тараптардың бірінде алынған орта білім туралы куәліктер рұқсат алудың алғышарты ретінде қосымша емтихандармен бірге ғана жоғары білімге қол жеткізуді қамтамасыз еткен жағдайда, басқа Тараптар да рұқсатты осы талаптарға тәуелді ете алады немесе қосымша талаптарды қанағаттандыру үшін өздерінің білім беру мәселелері бойынша балама шешім ұсына алады. Кез келген мемлекет, **Святейший Престол** немесе Еуропалық қоғамдастық өзінің ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы құжатына қол қою немесе сақтауға тапсыру кезінде немесе одан кейін кез келген уақытта депозитарийлердің біріне өзінің осы баптың ережелерін орындайтыны туралы

осы бапты қолдануға ниет білдірген Тараптарды және мұның себептерін көрсете отырып хабарлай алады.

Бап IV.6

IV.1, IV.2, IV.3 және IV.4-баптардың ережелеріне нұқсан келтірместен, жоғары оқу орнына түсу немесе мұндай оқу орнында белгілі бір бағдарлама бойынша оқуға қабылдау шектеулі немесе таңдаулы болуы мүмкін. Жоғары оқу орнына және/немесе бағдарламаға қабылдау іріктеу болған жағдайда шетелдік біліктілікті бағалау III бөлімде көрсетілген әділдік және кемсітушілікке жол бермеу қағидаттарына сәйкес жүзеге асырылуын қамтамасыз ету үшін қабылдау рәсімдері белгіленеді.

Бап IV.7

IV.1, IV.2, IV.3, IV.4 және IV.5 баптарының ережелеріне нұқсан келтірместен, белгілі бір жоғары оқу орнына түсу өтініш берушінің тілді немесе тілдерді жеткілікті деңгейде білуін растау шартымен жүзеге асырылуы мүмкін, немесе тиісті оқу орнында оқытылатын тілдерде немесе басқа да арнайы келісілген тілдерде.

Бап IV.8

Дәстүрлі емес біліктілік негізінде жоғары білімге қолжетімділікті алуға болатын Тараптарда басқа Тараптарда алынған ұқсас біліктілік тану сұралатын Тарапта алынған дәстүрлі емес біліктіліктер сияқты бағаланады.

Бап IV.9

Жоғары білім беру бағдарламаларына қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін: әрбір Тарап ұлттық заңнаманың немесе осындай оқу орындары жататын Тараппен жасалған арнайы келісімдердің нақты талаптарын ескере отырып, оның аумағында жұмыс істейтін шетелдік оқу орындары берген біліктіліктерді тануы мүмкін.

Бөлім V. Оқу кезеңдерін тану

Бап V.1

Әр Тарап Басқа Тараптың жоғары білім беру бағдарламасы шеңберінде өткен оқу кезеңін таниды. Бұл тану, егер екінші Тарапта аяқталған оқу кезеңдері мен жоғары білім бағдарламасының болжамды бөлігі арасында елеулі

айырмашылықтар негізді түрде ұсынылуы мүмкін болмаса, тану сұралатын Тараптағы жоғары білім бағдарламасын аяқтау үшін осындай оқу кезеңдері үшін қолданылады.

Бап V.2

Сонымен қатар, Тарап басқа Тараптардың бірінде жоғары білім беру бағдарламасы бойынша оқу мерзімін аяқтаған адамға мүдделі тұлғаның өтініші бойынша осы оқу мерзімінің бағасын алу мүмкіндігін беруі жеткілікті, және V.1 баптың ережелері мұндай жағдайға *mutatis mutandis* қолданылады.

Бап V.3

Атап айтқанда, әрбір Тарап оқу кезеңдерін тануға жәрдемдеседі, егер:

а) бір жағынан, жоғары оқу орны немесе тиісті оқу кезеңіне жауапты орган және екінші жағынан, сұралған тану үшін жауапты жоғары оқу орны немесе тану органы арасында алдын ала келісім болған жағдайда;

б) Оқу мерзімі аяқталған жоғары оқу орны білім алушының осы оқу кезеңіне белгіленген талаптарды сәтті орындағаны туралы анықтама немесе емтихан хаттамасынан үзінді көшірмесін берген жағдайда.

Бөлім VI. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ БІЛІКТІЛІГІН ТАНУ

Бап VI. 1

Тану туралы шешім жоғары білім біліктілігімен куәландырылған білім мен дағдыларға негізделгендіктен, әрбір Тарап екінші Тарапта берілген жоғары білім біліктілігін мойындайды, тану сұралатын Тарапта сұралған және тиісті біліктілік егер тану үшін біліктілік арасында елеулі айырмашылықтар негізді түрде ұсынылуы мүмкін болмаса.

Бап VI. 2

Балама түрде, Тараптың басқа Тараптардың бірінде берілген біліктілік иесіне оның өтініші бойынша осы біліктілік бағасын алу мүмкіндігін беру жеткілікті және IV.1-баптың ережелері мұндай жағдайға *mutatis mutandis* қолданылады.

Бап VI. 3

Тараптың басқа Тараптардың бірінде берілген жоғары білім туралы біліктілігін тану келесі салдардың біреуін немесе бірнешеуін тудырады:

а) тану сұралатын Тараптың біліктілік иелеріне қолданылатын жағдайларға ұқсас жағдайларда тиісті емтихандарды қоса алғанда, жоғары білім беруде одан әрі оқуға және/немесе ғылыми дәреже бағдарламалары бойынша оқуға қол жеткізу

б) Тараптың заңдары мен ережелеріне сәйкес немесе тану сұралатын оның юрисдикциясына сәйкес ғылыми дәрежені пайдалану

Сонымен қатар, тану сұралатын Тараптың немесе оның юрисдикциясының заңдары мен ережелеріне сәйкес еңбек нарығына қол жеткізуді жеңілдетуі мүмкін.

Бап VI. 4

Басқа Тарап берген кез келген Тараптағы жоғары білімнің біліктілігін бағалау келесі формада болуы мүмкін:

- а) жұмыспен қамтудың жалпы мақсаттары бойынша ұсыныстар;
- б) бағдарламаларға енгізу үшін кез келген оқу орнына ұсыныстар;
- с) танумен айналысатын кез келген басқа құзыретті органға ұсыныстар.

Бап VI. 5

Әрбір Тарап ұлттық заңнаманың немесе мұндай оқу орындары тиесілі Тараппен жасалған арнайы келісімдердің нақты талаптарын ескере отырып, оның аумағында жұмыс істейтін шетелдік оқу орындары берген жоғары білімге қатысты біліктіліктерді тани алады.

Бөлім VII. БОСҚЫНДАР, ҚОНЫС АУДАРҒАН ТҰЛҒАЛАР МЕН БОСҚЫН ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІН ТАНУ

Бап VII

Әрбір Тарап өзінің білім беру жүйелері шегінде және өзінің конституциялық, құқықтық және нормативтік ережелеріне сәйкес босқындардың, қоныс аударғандардың және босқындар жағдайындағы адамдардың бар-жоғын әділ және жедел бағалауды қамтамасыз етуге бағытталған рәсімдерді әзірлеу үшін барлық мүмкін және ақылға қонымды шараларды қабылдайды. Тараптардың бірінде алынған біліктілік құжатталмаған жағдайларда да жоғары білімге қол жеткізуге, жоғары білім бағдарламалары

бойынша одан әрі оқуға немесе жұмысқа орналасуға қойылатын талаптарға жауап беру.

Бөлім VIII. ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫ МЕН БАҒДАРЛАМАЛАРДЫ БАҒАЛАУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Бөлім VIII.1

Әрбір Тарап өзінің жоғары білім беру жүйесін құрайтын кез келген оқу орны туралы және осы оқу орындары жүзеге асыратын кез келген бағдарлама туралы тиісті ақпаратты басқа Тараптардың өкілетті органдарына осы оқу орындары берген біліктілік сапасының осы Келісімде тануға кепілдік беретінін анықтауға мүмкіндік беру мақсатында береді. Келесі ақпарат беріледі:

а) Тараптар жоғары оқу орындары мен бағдарламаларды ресми бағалау жүйесін белгілеген жағдайда: осы бағалаудың әдістері мен нәтижелері туралы ақпарат, сондай-ақ жоғары білім беру біліктілігін беретін оқу орындарының әрбір түріне және осындай біліктілікке әкелетін бағдарламаларға арналған нақты сапа стандарттары;

б) Тараптар жоғары оқу орындары мен бағдарламаларды ресми бағалау жүйесін құрмаған жағдайда: белгілі бір жоғары оқу орнында немесе олардың жоғары білім жүйесін құрайтын кез келген жоғары білім беру бағдарламасы аясында алынған әртүрлі біліктіліктерді тануға қатысты ақпарат.

Бап VIII.2

Әрбір Тарап құрастыру, жаңарту және жариялау үшін тиісті шараларды қабылдайды:

а) оның жоғары білім беру жүйесін құрайтын жоғары оқу орындарының әртүрлі типтеріне шолу, мұндай оқу орнының әрбір түріне тән сипаттамалары бар

б) білім беру жүйесін құрайтын танылған жоғары оқу орындарының тізімі (мемлекеттік және жеке), Оқу орнының әр типі мен бағдарламасына қойылатын біліктіліктер мен талаптар түрлері.

с) жоғары білім беру бағдарламаларының сипаттамасы

д) әрбір Тарап өзінің білім беру жүйесінің бөлігі деп санайтын өз аумақтарынан тыс орналасқан оқу орындарының тізбесі.

Бөлім IX. Тану мәселелері бойынша ақпарат

Бап IX.1

Жоғары білімнің біліктілігін тануды жеңілдету мақсатында Тараптар алынған біліктіліктердің толық сипаттамасын беретін ашық жүйелерді құруға міндеттенеді.

Бап IX.2

1. Тиісті, нақты және өзекті ақпараттың қажеттілігін мойындай отырып, әрбір Тарап ұлттық ақпараттық орталықты құрады немесе барын жүргізеді және депозитарийлердің біріне оның құрылғаны және оған қатысты кез келген өзгерістер туралы хабарлайды.

2. Әр Тараптың ұлттық ақпараттық орталығы:

а) орналасқан елдің жоғары білім беру жүйесі мен жоғары білім біліктілігіне қатысты сенімді және нақты ақпаратқа қол жеткізуді жеңілдетеді;

б) басқа Тараптардың жоғары білім беру жүйелері мен жоғары білім біліктіліктері туралы ақпаратқа қол жеткізуді жеңілдетеді

с) ұлттық заңдар мен ережелерге сәйкес біліктілікті тану және бағалау бойынша кеңестер мен ақпарат береді.

3. Әрбір ұлттық ақпараттық орталықтың өз функцияларын жүзеге асыруы үшін қажетті ресурстарының болуы.

Бап IX.3

Тараптар ұлттық ақпараттық орталықтар арқылы немесе басқа жолмен ЮНЕСКО/Еуропа Кеңесінің Дипломға қосымшасын немесе кез келген басқа салыстырмалы құжатты Тараптардың жоғары оқу орындарының пайдалануына жәрдемдеседі.

Бөлім X. Іске асыру механизмдері

Бап X.1

Келесі органдар Конвенцияның орындалуын қадағалайды, жеңілдетеді және жәрдемдеседі:

а) Еуропалық аймақта жоғары білімге қатысты біліктіліктерді тану туралы конвенция комитеті;

б) Академиялық тану және ұтқырлық бойынша ұлттық ақпараттық орталықтардың Еуропалық желісі (ЕНИК желісі) Еуропа Кеңесі министрлер комитетінің 1994 жылғы 9 маусымдағы және Еуропадағы Юнеско аймақтағы комитетінің 1994 жылғы 18 маусымдағы Шешімдері негізінде құрылған.

Бап X.2

1. Осымен Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктіліктерді тану туралы конвенцияның Комитеті (бұдан әрі «Комитет») құрылды. Комитет әр Тараптан бір өкілден тұрады.

2. Бап Х.2 мақсаттары үшін Еуропалық қоғамдастыққа қатысты «Тарап» термині қолданылмайды.

3. Бап ХІ.1.1 аталған мемлекеттер мен **Святейший Престол**, егер олар осы Конвенцияның Тараптары болып табылмаса, Еуропалық қоғамдастық, сондай-ақ ЕНИК желісінің төрағасы Комитет отырыстарына бақылаушылар ретінде қатыса алады. Комитет отырыстарына байқаушылар ретінде осы өңірдегі тану саласында маманданған мемлекеттік және үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері де шақырылуы мүмкін.

4. Еуропалық аймақ мемлекеттерінде оқу курстары, жоғары білім берудегі дипломдарды және ғылыми дәрежелерді тану туралы конвенцияны іске асыру жөніндегі ЮНЕСКО Аймақтық комитетінің төрағасы да Комитет отырыстарына бақылаушы ретінде қатысуға шақырылады.

5. Комитет осы Конвенцияның орындалуына жәрдемдеседі және оның орындалуын қадағалайды. Осыған байланысты ол Тараптардың көпшілігі Конвенцияны іске асыруда және жоғары білімнің біліктілігін тану туралы өтініштерді қарау кезінде Тараптардың билік органдарына басшылыққа алу үшін ұсынымдарды, декларацияларды, хаттамаларды және жақсы тәжірибе үлгілерін қабылдауы мүмкін. Олар жоғарыда аталған құжаттармен байланысты болмаса да, Тараптар оларды орындауға бар күш-жігерін салады, бұл құжаттарды уәкілетті органдардың назарына жеткізеді және олардың қолданылуына ықпал етеді. Комитет шешім қабылдағанға дейін ENIC желісінің пікірін сұрайды.

6. Комитет Еуропа Кеңесінің және ЮНЕСКО-ның тиісті органдарына есеп береді.

7. Комитет ЮНЕСКО қамқорлығымен қабылданған жоғары оқу орындарындағы оқу курстарды, дипломдарды және дәрежелерді тану туралы конвенцияларды қолдану мәселелерімен айналысатын ЮНЕСКО-ның аймақтық комитеттерімен байланыс жасайды.

8. Конвенция Тараптарының көпшілігі кворум құрайды

9. Комитет өзінің рәсімінің Ережелерін қабылдайды. Ол өзінің кезекті отырыстарын кемінде үш жылда бір рет өткізеді. Комитет осы Конвенция күшіне енген жыл ішінде бірінші рет отырысын өткізеді.

10. Комитеттің хатшылығы бірлесіп Еуропа Кеңесінің Бас хатшысы мен ЮНЕСКО Бас директорына жүктеледі.

Бап Х.3

1. Әрбір Тарап Бап IX.2 сәйкес құрылған немесе жұмыс істейтін ұлттық ақпараттық орталықты Академиялық ұтқырлық және тану бойынша ұлттық ақпараттық орталықтардың Еуропалық желісінің (ЕНИК желісі) мүшесі ретінде тағайындайды. Бап IX.2 сәйкес Тараптардың бірінде бірнеше ұлттық ақпараттық орталықтар құрылған немесе жұмыс істеп тұрған жағдайларда, олардың барлығы Желінің мүшелері болып табылады, бірақ тиісті ұлттық ақпараттық орталықтардың бір ғана дауысы бар.

2. Осы Конвенция Тараптарының ұлттық ақпараттық орталығымен шектелген ЕНИК желісі іс жүзінде орындалуын бақылайды және ұлттық органдар арқылы Конвенцияның қолданылуына ықпал етеді. Желі мүшелерінің пленарлық отырысы жылына кемінде бір рет өткізіледі. Ол өз өкілеттігіне сәйкес өзінің төрағасы мен президиумын сайлайды.

3. ЕНИК желісінің хатшылығы Еуропа Кеңесінің Бас хатшысы мен ЮНЕСКО Бас директорына бірлесіп жүктеледі.

4. Тараптар ЕНИС желісі арқылы басқа Тараптардың ұлттық ақпараттық орталықтарымен ынтымақтасады, атап айтқанда олардың академиялық тануға және ұтқырлыққа байланысты қызметі шеңберінде ұлттық ақпараттық орталықтар үшін пайдалы барлық ақпаратты жинауға көмектеседі.

Бөлім XI. Қорытынды ережелер

Бап XI.1

1. Аталған Конвенция қол қою үшін ашық:

а) Еуропа Кеңесіне мүше мемлекеттер;

б) Еуропа аймағы ЮНЕСКО мүше мемлекеттер;

с) Конвенцияны қабылдаудың мақсатымен Дипломатиялық конференцияға шақырылған кез келген басқа қол қоюшы, Уағдаласушы мемлекет немесе Еуропа Кеңесінің Еуропалық мәдени конвенциясына және/немесе Еуропалық аймақ мемлекеттеріндегі зерттеулерді, дипломдарды және ғылыми дәрежелерді тану туралы ЮНЕСКО конвенциясына қатысушы.

2. Бұл мемлекеттер мен Еуропалық қоғамдастық міндеттемені орындауға келісімін бере алады:

а) ратификациялау, қабылдау немесе бекіту туралы ескертусіз қол қою;

б) ратификациялауға, қабылдауға немесе бекітуге, одан кейін ратификациялауға, қабылдауға немесе бекітуге жататын қол қою;

с) қосылумен

3. Қол қою депозитарийлердің бірінде жүзеге асырылады. Ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы грамоталар депозитарийлердің біріне сақтауға тапсырылады.

Бап XI.2

Осы Конвенция бес мемлекет, оның ішінде кемінде үш Еуропа Кеңесіне мүше мемлекет және/немесе ЮНЕСКО-ның Еуропалық мүше мемлекеттері қабылданған күннен кейін бір айлық кезең өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді. Ол әрбір мемлекет үшін Конвенцияны орындауға келісімін білдірген күннен бастап бір айлық кезең өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді.

Бап XI.3

1. Осы Конвенция күшіне енгеннен кейін Бап XI.1 аталған санаттарға жататындардан басқа кез келген мемлекет осы Конвенцияға қосылуға өтініш бере алады. Мұндай мақсатқа арналған кез келген сұрау салу депозитарийлердің біріне жіберіледі, ол оны Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктіліктерді тану туралы конвенция комитетінің отырысы басталғанға дейін кемінде үш ай бұрын Уағдаласушы мемлекеттерге жібереді. Депозитарийлер сондай-ақ Еуропа Кеңесінің Министрлер комитетіне және ЮНЕСКО-ның Атқарушы кеңесіне хабарлайды.

2. Сұрау салушы мемлекетті осы Конвенцияға қосылуға шақыру туралы шешімді Тараптар үштен екісінің көпшілік даусымен қабылдайды.

3. Осы Конвенция күшіне енгеннен кейін Еуропалық қоғамдастық депозитарийлердің біріне жіберілетін мүше мемлекеттердің өтініші бойынша оған қосыла алады. Бұл жағдайда бап XI.3.2 қолданылмайды.

4. Қосылатын мемлекеттердің кез келгеніне немесе Еуропалық қоғамдастыққа қатысты осы Конвенция депозитерилердің біріне қосылу туралы құжатты сақтауға тапсырған күннен бастап бір айлық кезең өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді.

Бап XI.4

1. Төменде аталған бір немесе бірнеше конвенциялардың бір мезгілде Тараптары болып табылатын осы Конвенцияның Тараптары:

Университеттерге қол жеткізуге әкелетін дипломдар баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1953 ж., ETS 15) және оның Хаттамасы (1964 ж., ETS 49);

Университеттік білім беру кезеңдерінің баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1956 ж., ETS 21);

Университеттік біліктіліктерді академиялық тану туралы Еуропалық конвенциясы (1959 ж., ETS 32);

Жерорта теңізі бассейнінің араб және еуропалық мемлекеттерінің оқу курстары, жоғары білім туралы дипломдары мен ғылыми дәрежелерін тану туралы Халықаралық конвенциясы (1976 ж.);

Еуропа аймағындағы мемлекеттердің оқу курстары, жоғары білім туралы дипломдары мен ғылыми дәрежелерін тану туралы конвенциясы (1979 ж.)

Университеттік білім беру кезеңдерінің жалпы баламалылығы туралы Еуропалық конвенциясы (1990 ж., ETS 138);

а) следуют в своих взаимных отношениях положениям настоящей Конвенции;

б) осы Конвенцияның емес, осы конвенциялардың қатысушылары болып табылатын басқа мемлекеттермен қарым-қатынастарында олар қатысушылары болып табылатын жоғарыда аталған конвенцияларды сақтауды жалғастырады.

2. Осы Конвенцияның Тараптары Араб және Жерорта теңізі бассейні еуропалық мемлекеттерде оқу курстары, жоғары білім дипломдарды және ғылыми дәрежелерді тану туралы халықаралық конвенцияны қоспағанда, 1-тармақта аталған конвенциялардың кез келгенінің Тараптары болудан тартынуға міндеттенеді.

Бап XI.5

1. Кез келген мемлекет қол қою кезінде немесе өзінің ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы құжатын сақтауға тапсыру кезінде осы Конвенция қолданылатын аумақты немесе аумақтарды белгілей алады.

2. Кез келген мемлекет депозитарийлердің біріне жіберілген мәлімдеме арқылы кез келген уақытта осы Конвенцияның қолданылуын мәлімдемеде көрсетілген кез келген басқа аумаққа тарата алады. Мұндай аумаққа қатысты Конвенция депозитарий осындай мәлімдемені алған күннен бастап бір айлық кезең өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді.

3. Алдыңғы екі тармаққа сәйкес жасалған кез келген мәлімдеме осындай мәлімдемеде көрсетілген кез келген аумаққа қатысты депозитарийлердің біріне

жіберілген хабарлама арқылы кері қайтарып алынуы мүмкін. Кері қайтарып алу депозитарий осындай хабарламаны алған күннен бастап бір айлық кезең өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді.

Бап XI.6

1. Тараптардың кез келгені депозитарийлердің біріне хабарлама жіберу арқылы кез келген уақытта осы Конвенцияның күшін жоя алады.

2. Мұндай күшін жою депозитарий хабарламаны алған күннен бастап он екі ай өткеннен кейінгі айдың бірінші күні күшіне енеді. Алайда мұндай күшін жою осы Конвенцияның ережелеріне сәйкес бұрын қабылданған тану туралы шешімдерді қозғамайды.

3. Осы Конвенцияның мақсаты мен міндетіне қол жеткізу үшін негізгі болып табылатын оның кез келген ережелерін Тараптың бұзуы нәтижесінде осы Конвенцияның қолданылуын тоқтату немесе тоқтата тұру туралы мәселе халықаралық құқыққа сәйкес шешіледі.

Бап XI.7

1. Кез келген мемлекет, Қасиетті Тақ немесе Еуропалық қоғамдастық өзінің ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы құжатына қол қою немесе сақтауға тапсыру кезінде өзінің бір немесе бірнеше ережелерін толық немесе ішінара қолданбау құқығын өзіне қалдыра алады. Осы Конвенцияның келесі баптары:

Бап IV.8

Бап V.3

Бап VI.3

Бап VIII.2

Бап IX.3

Басқа ескертпелерге рұқсат етілмейді.

2. Алдыңғы тармаққа сәйкес ескертпе жасаған кез келген Тарап депозитарийлердің біріне жіберілген хабарлама арқылы оны толық немесе ішінара кері қайтарып ала алады. Ескертуді кері қайтарып алу депозитарий осындай хабарламаны алған күннен бастап күшіне енеді.

3. Осы Конвенцияның қандай да бір ережесіне қатысты ескертпе жасаған Тарап бұл ережені басқа Тараптың қолдануын талап ете алмайды, алайда, егер оның ескертпесі ішінара немесе шартты болса, мұндай ережені өзі қабылдаған бөлігінде қолдануды талап ете алады.

Бап XI.8

1. Осы Конвенцияға түзетулер жобасын Еуропалық аймақтағы жоғары білімге қатысты біліктіліктерді тану туралы конвенция комитеті Тараптардың үштен екісінің көпшілік даусымен қабылдай алады. Осылайша қабылданған кез келген түзету жобасы осы Конвенцияның Хаттамасына енгізіледі. Хаттама оның күшіне енуінің шарттарын белгілейді, ол кез келген жағдайда онымен міндетті болу үшін Тараптардың келісімін талап етеді.

2. Жоғарыда 1-тармақта көзделген тәртіпке сәйкес осы Конвенцияның III бөліміне ешқандай түзетулер енгізуге жол берілмейді.

3. Түзету туралы кез келген ұсыныс депозитарийлердің бірінің назарына жеткізіледі, ол оны Комитет отырысына дейін үш айдан кешіктірмей Тараптарға жібереді. Депозитарий бұл туралы Еуропа Кеңесінің Министрлер Комитетіне және ЮНЕСКО Атқарушы кеңесіне де хабарлайды.

Бап XI.9

1. Еуропа Кеңесінің Бас хатшысы және Біріккен Ұлттар Ұйымының Білім, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымының Бас директоры осы Конвенцияның депозитарийлері болып табылады.

2. Құжат, хабарлама немесе хабарлама сақтауға тапсырылған депозитарий осы Конвенция Тараптарын және Еуропа Кеңесінің және/немесе Еуропалық аймақтың ЮНЕСКО-ға мүше басқа мемлекеттерін төмендегілер туралы хабарлайды:

- a) кез-келген қол қою;
- b) ратификациялау, қабылдау, бекіту немесе қосылу туралы кез келген құжатты сақтауға тапсыру;
- c) XI.2 және XI.3.4-баптардың ережелеріне сәйкес осы Конвенцияның кез келген күшіне ену күні;
- d) XI.7-баптың ережелеріне сәйкес жасалған кез келген ескертпе және XI.7-баптың ережелеріне сәйкес жасалған кез келген ескертпенің күшін жою;
- e) XI.6-бапқа сәйкес осы Конвенцияны кез келген денонсациялау
- f) II.1-баптың немесе II.2-баптың шарттарына сәйкес жасалған кез келген мәлімдеме
- g) IV.5-баптың ережелеріне сәйкес жасалған кез келген мәлімдемелер;
- h) XI.3-баптың ережелеріне сәйкес жасалған қосылу туралы кез келген сұрау салу;
- i) XI.8-баптың ережелеріне сәйкес жасалған кез келген ұсыныс;

ж) осы Конвенцияға қатысты кез келген басқа әрекет, хабарлама.

3. Осы Конвенцияның ережелеріне сәйкес хабарлама алған немесе хабарлама жасаған депозитарий бұл туралы басқа депозитарийге дереу хабарлайды.

Осыны куәландыру үшін тиісті түрде уәкілеттік берілген төменде қол қойған өкілдер осы Конвенцияға қол қойды.

Лиссабонда 1997 жылғы 11 сәуірде ағылшын, француз, орыс және испан тілдерінде жасалған, барлық төрт мәтіннің күші бірдей, екі данада, олардың бірі Еуропа Кеңесінің мұрағатында, екіншісі - Білім, ғылым және мәдениет мәселелері бойынша біріккен Ұлттар Ұйымының мұрағатында сақтауға тапсырылады. Тиісті түрде куәландырылған көшірмелер XI.1-бапта көрсетілген барлық мемлекеттерге, **Святейший Престол**, Еуропалық қоғамдастыққа және Біріккен Ұлттар Ұйымының Хатшылығына жіберіледі.